

POVESTEA DIHORULUI ȘI A GAINILOR

de Aron Biro

Buzele găinilor

Nepoate, lasă'mă să te învăț cum se prinde dihoru. Uite la lădoiu ăsta. Înăuntru are două cămăruțe, fiecare cu o momeală. Din partea asta poți să vezi prima cămăruță: o cușcă din plasă în care am băgat o găină pe care am ținut'o flămîndă să cotcodăcească, să momească dihoru. Asta e momeala de depărtare, dihoru o aude și vine dară vezi bine n'a ajuns să'i facă felu.

Găina pe care o ține bunicu de aripi plînge. Ochiul ei albastru mă privește. E sleită și amețită și sfîrșită de faptele cărora le'a fost martoră. A stat o zi și o noapte într'o cușcă în care abia încăpea culcată, cu penele ieșind prin ochiurile plasei metalice. Unele pene îi fuseseră smulse iar unul dintre picioare îi sîngerează rău. Un deget i'a fost mîncat.

Buun, acu uită'te aici, capătu ăstalalt unde am pus a doua nadă: momeala de aproape, puiul găinii, legat de picioare cu capu'n jos să'i vină sîngele în cap, să leșine, să stea liniștit. Lăsăm o deschizătură prin care dihoru, momit de cotcodăcitu găinii, chiar de nu'i în stare să ajungă la ea, să poată să intre în cămăruța puiului. Dacă nu poți face un lucru, trebuie să faci altul. Asta e tot ce ți'a rămas.

Bunicu trage un fir de sfoară la capătul căruia este legată o pereche de picioare din ce a fost odată un pui de găină. Acum, doar o pereche de picioare.

Firul cu care sînt legate picioarele puiului este legat la un alt capăt de piedica ce ține deschisă ușița intrării. Pe măsură ce dihorul sfîșie puiul, firul se zgîlțîie și trage piedica, lăsînd ușița să cadă peste intrare. Dihorul rămîne înăuntru, cu puiul în dinți și mama făcînd gălăgie nevoie mare de partea cealaltă a plasei.

Bunicu folosește o plasă cu mîner, asemenea celor în care se prind fluturii, să tragă dihorul afară din locașul în care rămăsese sechestrat din pricina lăcomiei sale. Animalul schiaună și se zbate, e sătul și în puteri, nu a stat închis mai mult decît dacă ai merge pînă la marginea pădurii și înapoi și se pare că și'a petrecut ultimele clipe încercînd să ajungă și la găina îngrozită din a doua cămăruță.

De ce procedăm așa, nepoate?

Nu știi, bunicule, spune'mi tu.

În primu rînd arătăm respect dihorului. Înainte să'l scoatem și să'l omorîm pentru poftele lui firești, i'am dat o masă îndestulătoare, cea de pe urmă, un pui viu căruia să îi rupă gîtul în fața mamei acestuia. Nu e defel totuna cu a muri flămînd.

Bunicu aruncă plasa cu dihorul în colbul ogrăzii. Fiara se zbate cu lăbuțele prinse în ochiurile plasei și cu gura sîngerie larg deschisă. Bunicu apucă o lopată rezemată de perete și izbește dihorul cu o lovitură de încărcătură, pornită de deasupra capului, al cărei zgomot nu poate acoperi scrîșnetul oaselor osînditului. Odată ridicată lopata, animalul nu mai mișcă, chipul îi este desfigurat, botul deschis și teșit în partea dinspre care a încasat lopata și'a pierdut simetria. Bunicu desface plasa de pe leșul bestiei și o aruncă în jgheabul din care se adapă animalele, o să mă pună mai tîrziu să o spăl de sînge și smocuri de blană sub un jet de apă încălzită. Pînă atunci, bunicu ia în palme stîrvul. Unul dintre piciorușe începe să tremure. Freamătul încetează abia cînd i se răsucește grumazul iar piciorușul se întinde ca un arc. Sufletul dihorului se ridică definitiv la ceruri și împreună îi ducem trupul neînsuflețit în grădină.

Nepoate, să'i săpăm o groapă, și îmi pune unealta în mînă.

Scormonesc țărîna cu lopata, întotdeauna a fost mai cald în grădină decît oriunde altundeva.

Mai adînc, nepoate.

Pămîntul e tare și coada lopeții e aspră.

Mai adînc nepoate, și mai repede. Nu îngropăm un om. Ce ești tu, nepoate? Ce ești, găină sau dihor?

Încasez o palmă peste ceafă, atît de tare încît mă tem că o să'mi rupă gîtul asemeni dihorului.

Gata, ajunge.

Bunicu așază animalul în groapă, îi îndreaptă cu un scrîșnet coloana vertebrală și coada, îi așază lăbuțele din față pe piept iar pe cele din spate le împreunează ca și cum ar aplauda cu ele. Se scuipă pe două degete și șterge cu salivă boabele de creier ce ieșiseră prin gura mortului. Așa e mai frumos. Scoate un cuțitaș, strînge coada dihorului cu două degete și cu cealaltă mînă mînuiește cuțitașul. Harșt.

Întinde palma.

Îmi pune coada în palmă.

Asta e a ta, să o ții aproape de suflet, nu știi niciodată cînd o să'ți fie de ajutor. Să'l acoperim. Să ne ierte Dumnezeu, căci nu e mare lucru.

Arunc pămînt peste mort. Iar bunicu desenează o cruce în țărîină cu degetul lui gros, mult prea gros, cu unghie neagră care nu trebuie tăiată căci pică din cînd în cînd. Ne întoarcem în ogradă.

Ce trebuie să mai înțelegem, nepoate?

Nu știi, bunicule, spune'mi tu.

Găina închisă în cușca de plasă și'a văzut odrasla sfîrtecătă și a înțeles niște lucruri. A învățat să nu îi pese și să primească moartea care e ceea ce se cuvine.

Bunicu aruncă găina amețită în jgheabul din care se adapă animalele. Curînd îmi va cere să îi tai gîtul și să'i smulg penele sub un jet de apă încălzită. Azi mîncăm țomburi și supă dulce. Bunicu se oprește și își ridică nările în calea adierii de vînt.

Simți, nepoate, vîntul dușmăniei între animale? Simți miasma foamei? Unii mănîncă, alții sînt mîncăți. Să respectăm dihoru. Să mulțumim găinii.

Căci jertfele sînt florile aruncate în calea dreptății. Găina care își sacrifică puiul, sînge din sîngele ei și cioc din ciocul ei, salvează viețile altor zeci sau sute de găini prin jertfa ei. Viața continuă o vreme și toată lumea are de cîștigat. Amintirea dihorului rămîne nepătată. Puii lui vor căuta răzbunarea. Să nu uităm că găinile's de două feluri: care au fost mîncate și care vor fi mîncate. Ele nu pot să moară cu numele Domnului pe buze.

Minciuna are coadă

Bunicu'meu era poștaş. Pînă într'o zi, demult, care parcă e azi. Azi bunicu e gol pușcă, prăbușit în praf și strănută din pricina colbului care i'a intrat în nas. Bicicleta de poștaş cu care ducea pensiile la oameni e praf făcută bucăți și Burtosu cu oamenii lui se învîrt în juru bunicului precum haitele de lupi. Burtosu e lăptarul satului. A rupt spițe din bicicleta lui bunicu și le șfichiue prin aer. Cîteodată îi mai trage cîte o spiță peste fund, lăsînd răni subțiri și aspre ce sîngerează într'o clipă făcîndu'l pe bunicu să urle cum nu l'am văzut niciodată.

AU! OPREȘTE'TE Burtosule! CÎINE CE EȘTI!

Cîine, AI? Cîine, EU? Păi eu am coadă SAU TU? MARȘ!

Și'i mai trage o spiță de bicicletă peste fundul alb al lui bunicu pe care era prima dată când îl vedeam în fundu gol și era prima dată când îi vedeam coada. Era cam atîta de lungă și se înroșise chiar dacă nu cred că era tot timpul roșie. Și bunicu gema.

NU MAI DA Burtosule!

Zbif, o spiță șfichiuite prin aer, pe burta bunicului se despică o rană care cred că doare mai rău decît când iei injecții în burtă, căci sîngele se revarsă șiroaie iar mama îmi pune mîna în cap și mă răsucește cu spatele și îmi bagă fața în fusta ei pătată cu albuș de ou să nu mai văd ce se întîmplă. Îmi apasă fața atîta de tare că mă sufocă și îmi îndoiaie nasul așa că mă apăs așa mai într'o parte cît să'mi pot lipi obrazul, să pot respira și cu un ochi să văd pe sub mîna mamei ce se întîmplă, cum Burtosu îl prinde pe bunicu de coadă și îl trage prin nisip iară unu dintre cumnații Burtosului îi arde o cizmă în gură cum i'am ars și eu lu fiu'su anu trecut când l'am prins că se ascundea în iarbă înaltă să mă sperie când trec pe'acolo. Iar bunicu plînge ca un copil.

Burtosu îl ridică pe bunicu în picioare și vorbește, uitîndu'se spre mulțime.

De ASTĂZI...

Cînd strigă, lui Burtosu i se taie suflarea cum e gras așa că întotdeauna repetă primele vorbe, pînă i se umple plămîinii de glas:

De astăzi alcineva ne aduce pensiile. De astăzi Dihoru pleacă din satu nostru. De astăzi Domnu o să aibă milă de el.

ZBIF! ZBIF!

...nu mai da!!!!!!

Bunicu e iar în patru labe în colbul roșu și cerșește milă cu coada între picioare, coada îi atîrnă pînă jos și lasă o dîră în nisipu pătat iar eu strîng în mîna codița de dihor pe care mi'a dat'o cînd eram mic, mai mic decît sînt azi, îmi dă o lacrimă și mi'o șterg de fusta mamei. Codița de dihor o folosesc cînd ne jucăm de'a ascunselea și îmi închipui că mă face invizibil. Burtosu se apropie de mama să îi spună.

Socru'tu pleacă astăzi din sat. AM ZIS! Pînă la apusul soarelui să plece. Dacă nu, îți iau copiii la rînd și îi spînzur de cozi pe stîlpii de telefon. Ai priceput?

Și nu mai așteaptă răspuns ci se întoarce brusc și îi trage bunicului un șut în frunte atît de tare încît cum stîtea el în patru labe s'a răsturnat fix pe spate, lăsînd să i se vadă ouăle de sub burta albă brăzdată de șfichiuitul spițelor de bicicletă, iar sora Burtosului se apropie și îi toarnă un pumn de sare pe coadă făcînd toți oamenii să rîdă în afară de mama care nu l'a iubit pe bunicu da nici chiar așa.

Bunicu își băgase mîna în pensia Burtosului și gurile rele zic că și în banii altora. Gurile rele au dreptate căci bunicu mi se lăuda cînd număra seara bani cu degetele cu unghii care nu trebuiau tăiate căci picau singure, scuipa așa în buricele degetelor și număra cît a luat, căci Burtosu și nu doar el nu știau să citească de pe cuponu de pensie și primeau cît știau ei că trebuie deși pensiile se măriseră de două ori de atunci. Dară cine să le spună, că doar bunicu le aducea cu bicicleta lui de poștaș și cît el le dădea, atîta aveau, nici un sfanț în plus, dracu să'i ia că au furat și ei toată viața și nu e păcat să furi de la hoț. Bunicu avea uniformă de poștaș și'și lăsase gaură la turu nădragilor căci nu e rușine să ai coadă pe care și'o lega de dunga pantalonului de uniformă să nu atîrne să se încurce în spițele roții din spate de la bicicletă Doamne ferește.

Dar Domnul nu e orb și motivu nu face păcatu mai puțin păcătos iară ca să poți minți bine trebuie să ai ținare de minte bună ori bunicu îmbătrînise și se îngrășase și se ramolise și îi picaseră aproape toate unghiile de'i rămăsese doar aia care se înfipsese în carne cînd și'a dat cu ciocanu peste degete. Dar ce ziceam, că cînd vorbești doar adevăruri nu'ți trebuie ținare de minte, zicea tata, care și el s'a dus cînd îi erea lumea mai dragă că l'am găsit în somn cu coada într'o parte cum murise, crezusem că dormea că el dormea mult mai ales ziua, noaptea nu știu, că era rîndul meu să dorm, dar ziua cînd îl trăgeam de nas zicea să'l las în pace că se pregătește să moară și de aia tot doarme, deși tot el mi'a zis altdată că să fii mort nu se învață.

Dar bunicu nici nu vorbea adevăruri, nici ținare de minte nu mai avea așa că odată s'a simțit bun la suflet și i'a dat Burtosului cît trebuia să'i dea oricum și Burtosu a întrebat la vecini, chiar și la cei care nu'l aveau la suflet și nu vroiau să vorbească cu el, că ăsta fusese norocu lui bunicu pînă atunci, și în ziua aia și'au adunat mai mulți vecini cupoanele și i le'au citit lu Burtosu cu voce tare așa că pînă aci i'a fost lui bunicu.

Fiecare a aflat cam cu cât îi furase poștașu în toată vremea asta așa că azi, când venea făcînd așa opturi cu bicicleta și cu coada legată la dunga pantalonului i'au pus piedică cu bățu la spițe și fără să'i zică nimica l'au bătut și l'au desbrăcat la fundu gol cum nu l'am văzut niciodată și bine am făcut că abia mi'am dat seama ce urît e omul bătrîn, d'apăi cînd l'am văzut șiroind de sînge din burtă și de pe spate cînd îl trăgeau aștia de coadă prin nisip de m'am și temut că or să'i scoată ochii cu spițele cum a strigat una bătrînă din spate care nici nu știu ce treabă are că n'a lucrat niciodată și n'are cum să aibă pensie. Unii oameni nu știu de ce se bagă unde nu le fierbe oala.

Plecarea bunicului

Mama i'a făcut un pachet cu haine și merinde și l'a trimis pe bunicu de acasă. Burtosu nu știa de glumă. Din ziua aia a început să plouă.

Sîngele făină nu se face

A plouat multe zile și pe jos era numai noroi, în loc de colb.

De la o vreme au început să dispară găini din cotețele oamenilor. Unele dispăreau cu totul. Pe celelalte le'au găsit mai încolo. Din restu abia mai dădeai peste cîte un pinten, pană sau cap fără creastă cînd frecai menta prin tufele de la marginea satului. Umbla vorba că au venit iară dihorii.

Ți se întîmplă să te joci de'a ascunselea și să te întinzi pe pîntece în locu unde ți se pare că n'o să te găsească nimeni, chiar dacă mama te'a învățat să nu stai pe burtă pe iarba udă că te răcești la burtă. Strîngi codița de dihor primită de la bunicu la piept ca să te faci invizibil adică să treacă ceilalți pe lîngă tine fără să te vadă. După aia te gîndești că ești prea departe de locu de scuipat și n'o să vină nimenea să te caute pe aici, mai ales fiu'su lu Burtosu care nu te căuta niciodată departe căci știa că n'are cum să fugă distanță mare și'atunci dădea roată-roată pe lîngă stîlpu de scuipat strigînd cît putea și el din pricina burții primite de la tat'su care'l apăsa la plămîni și la obraji:

TE'AM VĂZUT!

Cînd ieșeau așa din ascunzători ceilalți cîțiva, ori că se strecurau ca dihorii prin iarbă, ori că veneau grămadă ca găinile cotcodăcind să'l amețească de cap pe fiul Burtosului încît să nu mai știe pe cine să scuipe primu, oricum ar fi, se întîmpla să rămîi pe dinafara jocului, să uite ceilalți de tine din simpla

pricină că te'ai ascuns prea departe și când e rîndu grasului să țină ochii nu se cade să te depărtezi, plus că o să ratezi clipa când toți copiii o să rîdă de fiul Burtosului cum cade în fund în noroi. Dar ce să'i faci, tat'su i'a spus clar ca lumina zilei să nu se mai joace cu restu copiilor că or să rîdă de el, dar fiu'su a zis absolut corect și n'ai cum să nu'l înțelegi:

DACĂ NU MĂ JOC CU CEILALȚI COPII, ATUNCI CU CINE SĂ MĂ JOC?

Și cum stai așa pe burtă și mulțumești Domnului că nu te'ai trîntit în urzici să te umpli de bube, îți dai seama că mai bine erau urzici, căci de sub burtă încep să zboare muște foarte negre și unele colorate de care se nasc din mortăciuni și te dai în spate cu scîrbă ca să vezi că te'ai întins pe niște mațe și un cap de găină. Și apuci o frunză de brusture să te ștergi pe pulovăr. După aia te gîndești că dihorii nu scot mațele la găini și nici nu le smulg penele și nici capu nu le taie, căci nu au mîini.

Îți bagi picioarele că ți'a stricat ziua și tre să te duci acasă să dai pulovăru la spălat înainte să se nască muște și viermi din el și te tot gîndești la nedumerire. Restu copiilor să te mai caute, o să se sature de la o vreme. Casa e acolo, se vede de aici. Și e lume adunată în față. Alergi ca să vezi ce e. Alergi ca prin vis căci iarba ți se înnoadă pe picioare și muște negre flutură din aripi oriunde calci cu picioru. Și unele colorate.

Pîna la urmă ajungi, a fost mai mult decît credeai, ori ai fugit mai repede decît vroiai căci ajungi gîfîind în fața casei unde lumea a rămas adunată de parcă sînt viței la poarta nouă. Căci vecinii trebuie să bage de seamă orice se întîmplă la noi acasă.

În ogradă îl vezi pe Burtosu cum o trage pe mama de păr și nu e spaimă mai mare decît că o să vezi cum o dezbracă și o bate cu spițe de bicicletă sau Doamne ferește îi scoate ochii și vă spînzură pe toți copiii ei cu cozile de cablu de telefon de pe stîlp. Dar nu se întîmplă chiar așa.

UNDE... UNDE EȘTI CODAȘULE! ARATĂ'TE!

Strigă Burtosu de parcă n'ar putea vorbi ca oamenii.

Mama plînge și ți se rupe sufletul și strîngi în pumn pe codița de dihor care o porți la gît și te face invizibil așa că Burtosu nu te bagă de seamă. Nu i'ar strica și lui mama una și îți pui în gînd dorința ca mama să dispară. Burtosu urlă la toți ceilalți.

POȘTAȘU...POȘTAȘU NE FURĂ GĂINILE! POȘTAȘU NE FURĂ ȘI NE MÂNÎNCĂ GĂINILE! ARATĂ'TE POȘTAȘULE!

Mama are genunchii juliți și plînge de parcă e momeala de aproape din capcana bunicului, iară bunicu e pe cale să fie prins ca într'un fel de capcană pentru dihori de unde'ți închipui că îl vor trage afară în ogradă cu o plasă de prins fluturi și o să'i spargă capu cu o lopată apoi or să te pună să'i sapi mormîntu și să îți spui în gînd: Unii mănîncă, alții sînt mîncăți.

Dar bunicu nu a iubit'o niciodată pe mama, însă nici chiar așa. Ieși din mulțime și te arunci în brațele mamei și dintr'odată te vede Burtosu și te prinde de urechi și te face să te gîndești cum e să stai cu capu'n jos să'ți vină sîngele în cap pînă te liniștești și nu mai strigi. Iară mulțimea strigă după bunicu să se arate și să aducă găinile înapoi. Cîta dușmănie e între oameni.

Nici chiar așa.

Burtosule, LASĂ'MI NEPOTU!

Mulțimea se desparte precum Marea Roșie în fața lui Moise.

Bunicu se apropie și e gol pușcă, cu cîteva dîre de sînge pe ici pe colo, printre care poți vedea rănile uscate și decojite lăsate de spițele de la bicicletă din ziua în care l'au alungat din sat. Este negru la față și părul vîlvoi amestecat cu iarbă, abia îl poți recunoaște după albul ochilor și după mers.

Vine printre oameni ca un rege, lăsînd în noroi urmele picioarelor goale și între ele o dungă lăsată de coada îngălbenită. Picioarele i'au slăbit și din pricina asta pare că burta i'a crescut, la piele e atît de galben încît pare negru, dar umblă drept cum nu l'a văzut nimeni niciodată și pășește cu grijă, de parcă ar călca pe un covor. În jurul gîtului are legată o ață și în dreptul pieptului, de ață îi atîrnă o coadă de dihor precum cea pe mi'a dat'o în ziua aia.

Burtosule, lasă'mi nepotu în pace.

Burtosu mă lasă în pace. Și pe mama.

Bunicu se oprește în fața Burtosului cam cît ar fi de aici pînă la tine și chiar dacă e slab și murdar și negru la față cu păr amestecat cu iarbă, cine știe pe unde o fi dormit în ultima vreme, cu toate astea pare puternic și toată lumea, punînd la socoteală și pe Burtosu, pare nițel speriată. Și are de ce să fie, căci bunicu întinde o mîină cu pumnul închis și o deschide. Și în

pumnu deschis vedem că are un pumn de făină sau de colb, dar de unde să aibă colb când e noroi afară. Poate e făină.

Burtosule, ascultă'mă aici. Eu plec azi și nu o să mă mai vedeți niciodată. Mă duc în munți și nu o să se mai atingă nimenea de ogrăzile voastre. Dar ascultați'mă bine astăzi, căci atîta v'a rămas. ATÎTA V'A RĂMAS!

Burtosu își bagă vîrfurile degetelor la turu nădragilor și pare să'și bage cămașa în pantaloni ori să'și scoată cuțitu care știm toți că acolo îl ține și bănuim că vrea să'i taie coada lu bunicu.

Însă bunicu răsucesce încetișor pumnu plin cu făină și o lasă să se scurgă pe jos, în noroi, precum într'o clepsidră. Și cum se varsă făină jos, dacă te uiți bine la picioare vezi că ce pornește făină ajunge jos sînge care picură picătură după picătură și îl stropește pe bunicu pe degetele goale de la picioare, se scurge sîngele precum ticăie ceasul cu cuc și în timp ce ticăie bunicu vorbește cu glas tare:

OAMENI BUNI, după ce făina din palma mea o să se săvîrșească în sînge, după ce fiecare picătură de sînge o să se risipească în mocirlă, eu plec de aici și nu o să mă mai vedeți niciodată. Dară înainte să plec, primiți de la mine blestemul dihorului, căci decît animale sînteți, care se mănîncă unele pe altele. Și blestemul dihorului zice că mult sînge și vaiet se va petrece în sat după ce voi pleca și om se va omorî cu om și femeile și pruncii vor plînge precum găinile lăsate în calea fiarei. Astea sînt ultimele vorbe ale mele pentru voi.

Și mai adaugă:

Să n'aveți parte de uitare.

Apoi făina a terminat să i se scurgă din pumn și bunicu își freacă palmele una de cealaltă împrăștiind în aer ce i'a rămas între degete.

Apoi își trage de ața pe care o are în jurul grumazului căci îi alunecase înspre un umăr și prinde între degete codița de dihor care seamănă cu a mea doar mai neagră.

Apoi a strîns codița de dihor în pumn și a dispărut din fața ochilor oamenilor.

Blestemul dihorului

Oamenii l'au căutat pe bunicu toată seara, apoi noaptea, cu lanterne.

L'au căutat după case, printre șuri, la marginea pădurii și pe dealuri, unde stau căpițele. Iară dimineață au zis că tre să fi plecat în munți, că dacă era pe'aici l'ar fi prins cu lanternele lor. Vorbeau aiurea, căci nu mai aveau chef să îl caute și erau speriați de lăsarea întunericului. Și aveau de ce să fie.

Căci în vremea care a urmat bărbații satului au început să bea tot mai mult, să își mintă femeile și să își bată nevestele și copiii. Au început să stea la servici fără să facă nimic și să joace jocuri de noroc și să se ia la harță din orice. Au început să se bată în văzu lumii pentru temirice. După ce și'au bătut toate femeile și copiii de era toată lumea vînătă pe la ochi decît văduvele cum era mama, au început să se omoare între ei. Într'un an n'a mai rămas nici un bărbat în toată firea în sat, doar văduve și orfani care se văicăreau toată ziua.

Pe Burtosu l'au găsit cu spițe de bicicletă băgate prin burtă și peste tot. Iar fiu'su stătea în genunchi la capu lui cu ochii dați peste cap și striga:

DACĂ NU MĂ JOC CU CEILALȚI COPII, ATUNCI CU CINE SĂ MĂ JOC?